

Leto III

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Novi trg št. 4/II

ZBOR

Štev. 6

Naročnina: letno Din 24—
polletno „ 12—
četrtletno „ 6—
za inozemstvo letno „ 36—
Izhaja vsak drugi četrtek

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA LJUDSKEGA GIBANJA ZBOR

MLADOST BREZ ČISTOSTI, VERE, NAVDUŠENJA, JUNAŠKEGA DUHA, VOLJE ZA DELO IN MUČENIŠKO ŽRTVOVANJE; BREZ SPOŠTOVANJA ZGODOVINE, SLAVNE, A TEŽKE PRETEKLOSTI, BREZ POŽRTVOVALNEGA DOMOLJUBJA — JE DREVO BREZ VRHA IN KORENIN, JE CVET BREZ DUHA, SAD BREZ SEMENA.

D. V. Ljotić:

»Zbor« in mladost

»Zbor« postaja **pokret mladosti**. Z vsakim dnem pritaka »Zboru« vedno več moči iz mladosti — in sicer iz tiste **najmlajše in najlepše mladosti**.

Zato gotovo ni sramotno o tem govoriti. To tem bolj, ker sem pred nekaj dnevi izvedel, da je nek list — ne vem mu imena — napisal, da sem »izgubil vsako moralno pravico na obstoj, odkar sem vnesel politiko v srednjo šolo«...

Zavoljo resnice pišem torej ta članek, da pojasnim zelo značilen dogodek vsem, ki jih to zanima — moralo pa bi zanimati vse.

Res je, da naše srednje šole že nekako eno leto **niso več tisto, kar so bile**.

Res je — in mi smo se prvi začudili (to moramo priznati) — ko smo začeli dobivati pisma mladine tiste starosti.

Res je, da smo se tudi malo sramovali (tudi to moramo reči), ko smo začeli dobivati razne svečane in navdušene spomence.

Res je, da se danes že mladina deli med »Zboraše« in »Nezboraše« in da sta število in žilavost prvih vsak dan večja.

Ravno tako pa je **tudi res**, da mi tega nismo direktno izzvali, da nam niti na misel ni prišlo, da bi delovali med otroci v rani mladosti, pač pa da je to vzkliko **samo od sebe**, zares spontano, in vzbudilo naše zanimanje.

Res je, da niti danes — ko je vzkliko in ko smo prisiljeni se za to zanimati — ne govorimo tem našim otrokom o naši notranji, mali in drobni, strankarski in kliskarski politiki.

Res je, da jim govorimo izključno samo o **junaškem in mučeniškem duhu**, ki je edina možnost za naš narod, da se obdrži med drugimi narodi; da je naš narod danes pogažen, da pa mora **znova vzplamteti** in se razgoreti, da mora stresti s sebe pepel in prah, ki sta se na nas vseh nabrala v teh dvajsetih letih.

Res je, da jim danes govorimo izključno o **takem duhu**, ki je zanje **edina** možnost, da jih osebno dvigne pred Bogom in pred ljudmi.

Res je, da jim stalno govorimo, da ni tako važno, kak položaj bodo dosegli v življenju, niti koliko bogastva bodo pridobili, niti kako znanje si bodo zbrali — temveč da je **najvažnejše samo eno**: ali hočejo **biti ljudje in junaki**, ali **neljude in strahopetci**.

Res je, da jim danes govorimo samo o **duhu in duhovni moči**, ki prekaša vse sile, kar jih je Bog nameril na ljudi, pa jih učimo, da je njihova dolžnost napram človeštvu, svojemu narodu in sebi samim, da razvijejo to moč **do skrajnih možnosti**.

Res je, da jih na ta način odvrčamo od pogubnega vpliva judovskih, mednarodnih, materialističnih in ateističnih (brezbožnih) doktrin, ki so pred nastopom »Zbora« suvereno vladale in ki jih »Zbor« na ta način uničuje.

Res je, da na ta način varujemo svoj narod, preprečujoč odroditev in izroditev mladine.

Res je tudi, da jim prožimo **drugo možnost** in jih navajamo na **pravo** in **najvažnejše** polje dela: na **duhovno dviganje in okrepitje**, brez katerih se niti posameznik, niti narodi ne morejo dvigniti in obdržati.

Evo — to je vse naše sedanje delo med mladino!

To je delo, radi katerega se ne bojimo nobene sodbje, to je **koristno** delo, ki ne more nobenemu **poštenemu** rodoljubu biti neprijetno. Na mnenje drugih — se razume — se nismo nikdar ozirali.

Pri vsem tem tudi ne poskušamo sprovesti formalne organizacije med otroci.

Toda — odkod je prišel ta nenaden pojav spontanega porajanja naše misli med **čisto mladimi ljudmi**?

Na to ne bi smel odgovoriti neposredno. Dejstvo je: Mi nismo niti mislili na to, da bi delovali med otroci v tej starosti — pa vendar je med njimi **naenkrat** duh »Zbora« dobil **toliko in tako fanatičnih pristašev**, da smo primorani jih miriti in opominjati, da razmišljamo, kako bi njihovo gorečnost umirili. Mi smo se zanimali za to gibanje šele tedaj, ko smo jasno videli, da se je razraslo v **spontan, svoboden, elementaren pokret** med mladino.

Dimitrije V. Ljotić:

Bosanska krajina

Sledeč pozivu uglednega velelista »Slov. doma« z dne 12. t. m. poročamo »redki priveski »Zbora« v Ljubljani« o uspehih tov. Ljotića, ki so po posrednem priznanju iste »Slov. doma« — veliki.

Uredništvo »Zbora«.

Da, tudi v Bosanski Krajini sem bil v nedeljo 10. t. m. skupaj s tov. A. Lazarevićem, našim edinim narodnim poslancem.

Objavili smo predavanje o »Zboru in njegovem poslanstvu«. Pa čeprav ga je bila oblast dovolila, vendar iz »tehničnih razlogov« to predavanje ni bilo na napovedanem mestu; pač pa smo se v neki mali dvorani dve uri razgovarjali s prijatelji o vsem, kar Zboraši vedo in morajo vedeti. Tudi to smo jim rekli, da je celo dobro, da so take »tehnične zapreke« posejane na naši poti, ker smo to v naprej pričakovali in pa — ker se nož nabrusi ob kamnu, ne pa ob volni ali bombažu.

Pa nas je vprašal nekdo: »Kako to, da takih »tehničnih razlogov« ni pri nobeni stranki, pač pa samo pri našem gibanju?« Nismo vedeli, kaj naj odgovorimo. Zares težko vprašanje. Zares so te »bivše« stranke, kot tudi one druge, ki nimajo tega pristavka pred svojim imenom, zares so srečne! Mi pa imamo — Boga mi — »tehnične zapreke« na vse strani in povsod.

Toda zastavljeno vprašanje je v resnici **važno**. In mi tudi znamo nanj odgovoriti. Zato pa tudi prosimo, da naši bralci **razmišljajo** o tem in naj povsod, po vsej državi **vprašujejo**: »Odkod so tisti »tehnični razlogi« in zakaj so **stalni spremljevalci** vseh zborov, sestankov in predavanj »Zbora« — **posebno pa še mojih?**«

Ni tako važen moj odgovor na to vprašanje, važneje je, da ga imajo naši tovariši **neprestano pred očmi** in naj od samih sebe zahtevajo odgovor: »Zakaj ima **edino** »Zbor« te »tehnične zapreke«, zakaj jih nimajo tudi druge stranke ali skupine?«

Za menoj je zelo lepo govoril tudi tovariš A. Lazarević o mnogih stvareh, katerih moje pero ne more opisati. Dočim pa smo se tako pogovarjali v dvorani, prenapolnjeni in nekajkrat izpraznjeni in zopet

Toda namesto da odgovorimo neposredno, postavimo **drugo vprašanje**:

Zakaj ni nobena druga politična skupina (a imamo jih, hvala Bogu, dovolj, tako po številu, kot po moči, ki nas tako prekašajo) mogla spontano ali s svojim delom izzvati med mladino **tako kipenje**? Pri tem naravno ne upoštevamo komunistov, ki so delali in imeli ogromen uspeh — seveda rušilcu — med doraščajočo mladino.

Prav gotovo **zato**, ker njihovi jezevski in hrčkovski odgovori **niso mogli utešiti duše mladosti**, da bi vzbudili tisto **herojsko struno**, ki je v mladih srcih. Oni so mogli govoriti o lažni spretnosti, kako se pridobivajo volilci, kako se dokoplješ in obdržiš na oblasti, o smrdljivi umetnosti umerjene srednje linije v življenju (češ: ne bodi tak zabušant, da bi prišel pred sodišče; niti tako goreč in zaveden, da bi šel na fronto; niti tak lopov, da bi moral v ječo; niti tak idealist, da bi se moral mučiti); toda vse to **ne more nahraniti duše mladosti**, še manj jo more ogreti, pritegniti in navdušiti.

In hvala Bogu, da je **tako!**

Hvala mu, da ni dal vseh nazorov umazati in zamračiti, da je **samo sedanost** gnila, mračna in blatna — da pa evo že bližnja **bodočnost** obeta svetlobo, radost in pravi, ne gnili mir;

da zopet raste in kljuje zlata žetev **no-ve, silne, čiste in junaške narodne mladosti**;

da se je gluha polnoč **odmaknila** in da ostanek noči že blede na vzhodu, napovedujoč, da pride **kmalu svetla zarja** in se razžari v **veličastno narodno jutro!**

Lahko bomo potrpežljivi in prenesli tudi še ta ostanek noči, ki je pred nami...

napolnjeni — pa je kakih osemdeset »**svobodoumnih**« mladeničev pred vhodom v hotel navalilo na petero naših mlajših tovarišev, izpsovali in ozmerjali so jih, pa tudi zares so jih napadli. Tedaj se je pa zgodilo nekaj, kar ni bilo prav. Pokazalo se je, da ni vedno resničen pregovor:

»Dva loša ubiše Miloša«...

Tistih osemdeset ne samo, da ničesar niso zmogli proti naši petorici — še celo hude batine so dobili, namreč tisti od onih 80, ki so se drznili napasti, dočim so drugi »svobodoumni« mladeniči raje od daleč opletali in žalili naše — z jezikom...

Mi sicer nismo, kot je znano, **nobeni prijatelji batin in nasilja** — poznamo pa vendar-le stvarnost v zvezi s **krepko modrostjo**, da se ljudje nečesa morajo bati: **ali Boga, ali pa batin**; le tisti, ki se bojijo Boga, se ne bojijo batine. Odtod vemo, da more nekatere ljudi spraviti k pameti samo strah pred batinami, ko pa sicer živijo v mraku, pa za Boga niti ne vedo, niti nočejo vedeti.

Če nas kdo napade — kot se je tu zgodilo — smatramo, da je **prav**, če so naši sposobni in močni, da ga tako naučijo **spoznanja pravice**, o katerem je naš veliki vladika in pesnik rekel:

»To je ljudska dužnost najsvetija«...

Napadajo nas, mi pa moramo napadalcem **postaviti meje**, moramo jih naučiti »**spoznanja pravice**«. **Mi nismo še nikdar koga s silo napadli, bili pa smo napadeni že mnogokrat**. V naši odbrani je naša **dolžnost** dovesti brezumnika k pameti in ga prosvetliti, če je tako malo prosvetljen, da sam ne ve, kaj smo in česa ne sme.

Popolne pa smo se peljali z avtom v trapistovski samostan, da bi se malo sprehodili po okolici zares krasne **Banjaluke**. Tam pa so nas spoznali neki banjaluški omladinici, ki so bili tudi na izprehodu. Prvo smo jim zabičali, da **naj ne pozdravljajo preglasno**, ker nismo hoteli, da bi zopet nekdo — kot v Ljubljani — napačno opozoril oblast, da imamo mi shode v gozdu. Prosili smo jih, naj se vrnejo v redni domov; oni pa so me prosili, naj jim kaj povem, vsaj dve, tri besede.

Prisiljen z njihovo **prošnjo**, polno ljubavi, sem jim dejal samo to:

»Vem, da ne veste ničesar o »Zboru«. Pa tudi **ni treba**, da veste — ker to ne spada v vaše nauke, spretnosti in znanja, katerih se sedaj učite.

Ne bodite »Zboraši«, ker je to za vas **še prezgodaj**.

Prosim vas pa, ne **bodite strahopetci in zajedalci**, ker jih je tudi brez vas mnogo več, kot jih naša zemlja more izdržati; da ne boste odrodi in izrodi, **marveč ljudje in junaki**. Nikar se ne pehajte, da bi postali ministri, poslanci, bogataši, veleposestniki, učeni ljudje — celo ne takozvani ugledni ljudje.

Trudite se pa, da postanete **pravi, resnični ljudje in pravi, resnični junaki**. Samo za to se **trudite!** Karkoli postanete v življenju, vse bo veliko in svetlo, če boste **najprej ljudje in junaki**.

Kaj pomaga, če postanete ministri in poslanci, pa recimo niste junaki; če boste bogati, učenji ali morda ugledni — zraven pa strahopetci? Ne samo, da to **nič ne pomeni**, temveč bi vaš visoki položaj, bogastvo, znanje in vse drugo povzročilo, da bi **še več ljudi** videlo vašo sramoto, vaše strahopetstvo, alj vašo nečlovečnost.

Zapomnite si, da je za vas pred Bogom in ljudmi **več vredno biti človek in junak**, a ostati siromak v malem položaju, kot pa — obvarji vas tega Bog — da dosežete visok položaj in veliko bogastvo, pa niste **niti človek, niti junak**.

Poslovili smo se in ločili, mi pa smo odšli na kolodvor. Z nami se je vrnilo tudi kakih deset naših omladincev iz Zagreba: **Sami junaki** i po pameti i po srcu. (Prišli so tudi v Banjaluko, da se vidimo in pogovorimo.) Popisali so mi svoje stiske in svoje borbe. Oni **držijo visoko jugoslovansko zastavo, hrabro branijo državno misel**. Kajti res so se sicer »strasti umirile«, pa je tudi moralo priti tako, ker so vsi postali tako popustljivi napram frankovcem, kar preje žal ni bilo tako...

Tako smo prišli do Kostajnice, kjer sem na povabilo dveh omladincev izstopil, večerjal in obsedel v razgovoru do polnoči. Ni nam bilo žal, da smo poslušali nasvet. Iz neke gostilne, kjer smo večerjali, so dobri ljudje hitro izvedeli, da smo tu, pa je bil lokal v pol ure poln ljudi, ki so nas prosili, naj kaj povemo o našem »Zboru« in našem življenjskem delu.

Ubogali smo. Nekako tako smo govorili:

»Odkar se je pojavil »Zbor«, je naletel na **tri vrste ljudi**. Prvi so se mu posmehovali; drugi so ga napadali in obsojali; tretji — malo število — so ga odobraval.

Reči vam moram, da imajo **vsi prav**. Vsi imajo prav. Poglejte zakaj!

Tisti, ki so se posmehovali, **imajo prav**, ko govorijo: »**Ogromno podjetje, toda mala in slaba moč**.« Res je, podjetje naše je ogromno, res pa je tudi naša moč mala. Torej resnico govorijo tisti, ki se smeji.

Tako je danes. Oni pa se danes smeji...

Toda — **vsako veliko delo je bilo v začetku majhno** čisto majhno. Nobena stvar, ki je danes velika, ni bila velika že od samega začetka. Tudi želod je majhen, čisto majhen. Toda njegova namera, njegovo podjetje sta velika: »**Ogromen hrast** bom rodil jaz, **mali želod**, velik in prostran hrast; tisoč nebeskih ptic bo naenkrat lahko obsedelo na njem in na stotine ljudi bo obenem moglo počivati v njegovi senci...« Kdor to sliši, **se lahko smeje** malemu želodu in njegovemu ogromnemu podjetju. Toda vemo, da navadno iz malega, drobnega želoda **zares** vzklije in zraste ogromen in visok hrast — in da **zares** tisoč ptic lahko obsedi na njem in na stotine ljudi počiva v njegovi senci.

Oni drugi pa nas napadajo in obsojajo. Tudi oni imajo prav. Saj je »Zbor« res prišel, da **vznemiri svet**, ne da ga umiri. Svet bi hotel spati — **toda »Zbor« ne dovoli**; hoče dremati, »Zbor« **ne dovoli**; hoče se spustiti niz vode — »Zbor« **je proti**; hoče se poleniti, omehkužiti, oslabiti, zginiti, strohniti do razpadanja — a »Zbor« **ne dovoli!**

»Zelezna garda«

Pod gornjim naslovom je dne 21. t. m. priobčil »Slovenec« uvodnik, katerega drugi del radi njegove izredne zanimivosti in nad vse značilne aktualnosti posebno še za nas — Zboraše, prinašamo dobesedno in v celoti. Da bi aktualnost najvažnejših mest še posebej poudarili, smo jih natisnili mi s posebno vidnim tiskom.

»Zelezna garda«, ki se danes imenuje stranka »Vse za Romunijo« in se je ob ustanovitvi imenovala »Liga nadangela Mihaela«, topot ni prvič predmet nasilnih ukrepov romunskih vlad. Prvič je bila razpuščena pod vladjo profesorja Jorge v marcu 1932, toda pojavila se je pod drugim imenom in jo je vladar Jona Duce v decembru 1933 zopet razpustila, kar je moral Duca plačati s svojim življenjem, ko je bil dne 29. decembra 1933 v Sinaiji ubit od člana »Zelezne garde«. Pri volitvah je to gibanje nastopilo prvič v juniju 1932, ko so gardisti odnesli pet mandatorov. Razpust pod Duco naraščanja članstva »Zelezne garde« ni ustavil in se je to gibanje razširilo predvsem med ROMUNSKO MLADINO, tako da je moral v septembru 1936 Tatarescu zopet udariti po njej, ki je izdal zakon o razpustu vseh vojaško organiziranih političnih skupin. »Zelezna garda« je nato slekla uniformo in se prelevila v stranko »Vse za Romunijo« in se širila dalje in kmalu zajela VELIK DEL MLADINE. Pri volitvah 1937 je Codreanu sklenil voliv. pakt z Maniujem, voditeljem kmetijske stranke in je odnesel skoraj pol milijona glasov, torej 18% vseh

Ljudje bi hoteli (o, kako bi hoteli!) postati strahopetci in zajedalci — »Zbor« pa trobi in bije plāt zvona, da glušijo ušesa, »Zbor« grozno zahteva junaštvo in mučeništvo. Zato imajo prav, če nas napadajo in obsojajo tisti, ki hočejo tako delati.

Tretji pa — malo je njih število — se nam ne posmehujejo, marveč nas popolnoma resno poslušajo; ne napadajo nas in ne obsojajo, marveč o nas lepo mislijo in lepo govorijo.

Tudi ti imajo prav. Toda — le do neke mere. Kajti: če iskreno mislijo in govorijo, kadar o nas lepo mislijo in besedujejo, se pa pri tem ustavijo — tedaj je bolje i za njih i za nas, da neha o nas misliti in lepo govoriti, če sami za sebe niso lepi niti v mislih, niti v govoru, niti v dejanjih.

Po tem smo prešli na druge stvari, ki smo jih že tolikokrat ponavljali, da jih nečemo naštevati, razven sledečih:

Spomnili smo se na veliko živinsko razstavo in sejem v Novem Sadu, ki sta ravno tiste dni bila odprta, pa smo z vso silo začeli hvaliti ta sejem in to razstavo, ki sta tako velikega pomena za dvig živinoreje v naši državi. Poudarjal sem poslušalcem živo, da bi gotovo ne imeli tako dobre živine, če ne bi s takimi sejmi in razstavami ne podpirali in učili ljudstva, kako se odgaja plemenita živina.

Naenkrat pe me je objela neka velika žalost, da niti v naši banovini, niti v celi državi ni takih ustanov tudi — za ljudi! Seveda ne morda sejmi in razstave ljudi s čisto živalskimi vrčinami: z višino, težo, debelostjo in maščobo — marveč za ljudi s praviimi človeškimi vrčinami...

Pristavil sem, da je znano na primer, da je tista država močnejša in trdnjša, ki ima več junakov, pa mirnejša in bogatejša, čim manj ima sebičnih zajedalcev. Zato bi bila zelo velika dolžnost oblasti, da bi skrbele za to, da bi se število junakov večalo, število zajedalcev pa manjšalo.

No in če so živinske razstave in sejmi znali ljudstvo navajati k odgoji dobrih bikov in odličnih krav, krasnih ovc in svinj z odlikovanji in nagradami — zakaj bi se pri nas narod tako ne poučeval, da vzgoji svoje sinove in hčere ne samo v krepkem zdravlju, pač pa v junaštvu, poštenju in pravici? Dodal sem, da bi naš narod na tak način postal najbolj junaški in najsrečnejši med vsemi narodi sveta, naša država pa bi postala premili dom za tiste, ki so ji vdani, toda prestrašna za tiste, ki ji niso naklonjeni.

Zares so me vsi pazljivo poslušali, ko sem še mnogo takih stvari povedal. Nekdo pa je poklical nekega orožnika, ki naj bi nas opozoril, da ne smemo imeti nikakih konferenc — no pa so ga prisotni državljani uverili, da sem slučajno prišel v Kostašnico k večerji, pa sem na njihovo željo pri mizi spregovoril nekaj besed. Tako pa je bilo tudi v resnici.

Končno sem še prošil državljane, naj si moje besede zapomnijo v svojem srcu, odkoder — ako Bog da — mora vzkliti žetev. V tem smo si bili vsi edini.

oddanih glasov ter postal voditelj druge največje politične stranke v Romuniji, ker je Maniujeva stranka postala najmočnejša. Z vladjo Oktavijana Goge, ki je bila sestavljena na Božič leta 1937, je kralj Karel hotel »Zelezni gardi« ODVZETI VETER IZ JADER, kajti Goga je navil nacionalistične strune in prevzel dober del Codreanovih gesel, toda Goga se je moral umakniti in Codreanu je ostal sam na bojišču, zbirajoč okrog sebe NAJBOLJ SMELI IN NAJBOLJ NACIONALNO ROMUNSKI DEL MLADINE. Z najmočnejšimi ukrepi diktatorske vlade, ki je ukinila sploh vse stranke, je bila »Zelezna garda« udarjena že četrtič in obstoja zdaj namen, uničiti jo s pomočjo ZAKONA O ZAŠČITI DRŽAVE z obtožbo veleizdajniškega delovanja.

»Zelezni gardi« so vedno očitali, da hoče uvesti v Romuniji fašistični režim po vzoru italijanskega fašizma in nemškega narodnega socializma. Dejali so, da stremi po popolni oblasti, ki jo želi nasloniti na vojaško in politično organizacijo brez katerekoli takojmenovane demokratične ustanove. Očitajo ji, da je popolnoma predana nemškemu vplivu, kar naj dokazuje tudi kljukasti križ na sinjem polju, ki si ga je izbrala za svoj znak. Sovražijo jo predvsem Judje, ker ima v svojem programu, da hoče Romunijo osvoboditi od židovskega oklepa. Zaenkrat je težko reči, v koliko so navedeni očitki upravičeni, ker »Zelezna garda« do sedaj ni nikoli imela priložnosti, da vsa svoja načela javno izpove in svoj program javno razvije. Iz raznih okoliščin, predvsem pa iz volivnega pakta s stranko dr. Maniua leta 1937, se da sklepati, da očitki fašističnih stremiljenj po italijanskem ali nemškem vzoru ne bodo povsem odgovarjali dejstvom, kajti dr. Maniu stoji na čelu stranke, ki je najčistejši izraz demokratičnega mišljenja. Iz objavljenih gesel »Zelezne garde« pa sledi nadalje, da ona nikdar ni proglasila državo in državljana kot last nekega občestva, ki ga upravlja gotova politična skupina, marveč je Codreanu vedno naglašal nedotakljivost osebnostnih svoboščin in naravnih zakonov, ki čuvajo pravice človeške osebnosti in njeno lastnino. Codreanu je tudi javno izpovedal, da je njegov pokret zrasel iz krščanskih temeljev, ki se jim ne odreka.

Nas borba okrog »Zelezne garde« v Romuniji zanima le v toliko, v kolikor je to gibanje važen činitelj v notranjepolitičnem razvoju naše sosedne in zavezničke, ki ga kot prijateljsko razpoloženi opazovalci zasledujemo od daleč. Ne moremo pa se odreči vtisu, da so v ozadju tega boja DRUGE SILE, ki so na tem interesirane, da ta pokret ne pride do veljave in do oblasti. V prvem redu je to židovski kapital, domači romunski in inozemski, ki mu je po besedah Oktavijana Goge Romunija vse preveč zaslužena, ki se boji za svoj plen in ki se z vsemi silami in z vsemi sredstvi upira, da bi preprečil, DA BI ROMUNIJA V PRAVEM POMENU BESEDE POSTALA LAST ROMUNOV. Če bomo v tej luči zasledovali dogodke v Romuniji, se bomo najlažje izognili nevarnosti, da bi njene zunanje in notranjepolitične prilike kdaj presojali pristransko in krivično.

Ta zadnji »Slovenec« stavek nima na koncu nobene interpunkcije, kakor da bi sam »Slovenec« slutil, da bi ne bilo prav nič odveč dodati mu še kakšno »malenkost«...

PRI NAS NE BO PROTIŽIDOVSKIH ZAKONOV

V zadnjem času so objavili nekateri vodinski in zagrebški listi vest, da se pripravlja tudi pri nas poseben zakon, naperjen proti Židom. Sedaj objavlja uradna agencija Avala vest, v kateri pravi, da je od merodajnega mesta obveščena, da so vse vesti o pripravljanju »kakega posebnega protižidovskega zakona izmišljene in neosnovane. Za predložitev takega zakona ni v Jugoslaviji nobenih razlogov«.

H DOGODKOM V ROMUNIJ

Kakor poročajo inozemski listi iz Bukarešte, je zelo dvomljivo, če bodo težke obtožbe proti Codreanu sploh našle izraza v kakšnem formalnem procesu. Mimogrede rečeno, obstojajo stare stranke v prikriti obliki še vedno, in liberalci vodijo ogorčene borbe, ker se hoče njihov predsednik Dinu Bratianu zvezati z Maniu-om, ki vztraja v nespravljivi opoziciji. Da bi bila slika popolna, treba poudariti dejstvo, da se vodijo v Parizu obširna pogajanja radi romunskih dolgov Franciji, ki so vsaj glede odplačilnih olajšav, deloma že privedla do ugodnih rezultatov...

Povest o gozdovih

Neprijetnosti prevelikega ljudskega navdušenja je usoda rezervirala za voditelja »Zbora« Dimitrije Ljotića, ki potuje po državi in prireja »predavanja«. V nedeljo je naznanil tako predavanje v Banjaluki v hotelu Bosna. Preden se je predavanje pričelo, so se po ulicah začele zbirati skupine njegovih političnih nasprotnikov, da je nazadnje prišlo do dejanskega spopada med njimi in Ljotićevci. Vmes je kajpak posegla policija, ki je demonstrante ločila, vendar pa je bilo uradno ugotovljeno, da je bilo v pretepu nekaj ljudi ranjenih. Da je mogel potem Ljotić neovirano predavati, je morala policija zastražiti vse dohode do hotela. Vsa ta uslužnost policije pa ni pomagala toliko, da bi Ljotić mogel končati svoj govor. Zato jo je na tistem odniril iz Banjaluke v vas Delibašino in v trapistovskem gozdu zbral svoje raztresene in razbite ude. Okrog 200 ljudi ga je poslušalo, a le mladi srednješolci in nekaj delavcev. Kmetje so se do zadnjega odrekli »odrešitelja« Dimitrije Ljotića. O njegovih velikih uspehih bo vedel poročati le neki listič, ki ga izdajajo redki priveski »Zbora« v Ljubljani.

(Slovenski dom, 12. IV. 1938.)

Ko smo nedavno čitali slavno rubriko »Slovenskega doma« »Od tu in tam« z dne 12. t. m., pod katero je izšlo gornje skrupulo, se nam je zazdelo, da vidimo na mestu, takoj pod tem napisom rubrike, pa nad gornjim skrupulom nek članek o borovom gozdu pri Panoniji, katerega je vsega dva tedna pred tem doletela ista usoda. Neprijetnosti prevelikega ljudskega nav-

dušenja je namreč »usoda« rezervirala izključno samo za voditelja Zbora, trdi »Slovenski dom«, ki je vsekakor v bližnjih zvezah s to »usodo« kakor mi, in ki je to pač izprevidel pri svojem članku o borovem gozdu.

Smola je samo ta, da »redki priveski Zbora v Ljubljani« nismo fatalisti, tako da bo kmalu presedlo »Slovenskemu domu« pisati prav tako o trapistovskih gozdovih, kakor mu je že moralo prenesti pisati o borovih.

Sicer pa, če nas hoče »Slovenski dom« prepričati o nasprotnem, naj kar lepo piše o borovih gozdovih, pa bo imel najlepšo priliko, da nas pred vso javnostjo postavi na laž. Seveda pa mora storiti čisto nenavaden sklep, da pri tem ne bo sam — lagal.

Slednjič pa se nam močno zdi, da je njegovo zasmehljivo pisanje o srednješolcih in delavcih v gozdovih le smeh skozi solze, kajti njegov pajdaš »Slovenec« v uvodniku »Zelezna garda«, ki ga citiramo takoj poleg v današnji številki, čisto nedvoumno izpričuje, da se gospoda okrog teh velekatoliških glasil le predobro zaveda, kaj pomeni mladina in delavstvo v gozdovih.

Tudi Ivan Endlicher je l. 1914. razlagal Preporodovcem program jugoslovanske mladine v — tivolskem gozdu. Pa ni odšel v gozd le radi avstrijske policije, temveč se je moral kriti tudi pred marsikaterim, ki danes vedri in oblači... ki je danes vnet »Slovenski domec«...

Zakaj?

»Časopisje je kri današnjega socialnega organizma. Po vseh celicah se pretaka in prenaša hrana. In če je kri zastrupljena?«

(»Slovenec« 1. 9. 1937.)

»Slovenec« kot glasilo Katoliške akcije (čeprav trdi, da ni) se je v zadnjem času že ponovno besno zagnal v naše »Sokolstvo«. Objavlja senzacionalna »razkritja« o nekih »tajnih« akcijah, ki sploh niso tajne, kleveta člane te organizacije, ki ima svoj zakon in svojega ministra. Nemoteno napada vse vprek na zagrozen način, ki je že podoben histeričnim izbruhom onemogle jeze, navaja lažniva dejstva o banovinskih podporah, ki jih nikjer ni ter skuša odvrniti »starejše« Sokole (katerim po svoji čudni logiki naenkrat pripisuje celo treznost in poštenost) od mlajših, po njegovem »prenapetih« članov itd.

Na vse te napade, ki kričijo po zadoščenju, ki bodo nujno privedli v Sokolstvo vso pošteno in trezno mladino, pa tudi vse skromne, doslej skrite, poštene, rodoljubne, čeprav nepolitične državljane, ki nočejo biti Sokoli samo za parado in krinko, marveč za delo za skupno jugoslovansko stvar, ki pa bodo gotovo izločili še zadnje neso-kolske ostanke špekulativne frakcije — si dovoljujemo nasloviti na gospodo okrog »Slovenca« nekaj skromnih vprašanj:

1. Zakaj je »Slovenec« ravno v zadnjem času tako potenciral svojo onemoglo jezo proti Sokolstvu?
2. Ali misli »Slovenec«, da se mu bo tako posrečilo nadomestiti vredne Sokole z drugimi?
3. Koga (!) koncem koncev hoče zadeti »Slovenec« s svojimi rafinirano zlobno stiliziranimi napadi?
4. Komu koristi »Slovenec«, če ruši Sokolstvo in kdo se smeje temu sedaj, kdo pa se bo zadnji smejal?
5. Zakaj vendar »Slovenec« žaga vejo, na kateri za enkrat — še mehko sedi?

Mi vemo, da na ta vprašanja ne bomo dobili odgovora.

Star pregovor pravi: Molk je tudi odgovor...

»Starejši« Sokol.

HIC RHODUS, HIC SALTA!

Katoličan se mora povsod v političnem življenju prizadevati, da se uveljavi krščansko načelo pravičnosti. Od izpolnjevanja tega načela ni oproščena nobena stranka in nobena stranka katoličanom prizadevanja za zmago krščanske pravičnosti v javnosti ne sme braniti.

(»Slovenec«, 26. IV. 1938.)

Javno vprašanje

Prosimo načelstvo mestne občine ljubljanske za javno pojasnilo, v kako svrhu se preureja park na Trgu kralja Petra I.? Tik za Miklošičevim spomenikom kopljejo namreč globoko in široko jamo...

Macchiavelizem na kvadrat

»Slovenec« z dne 14. IV. t. l. piše v uvodniku: »Vse se podreja dobičku in denarju: državljanske čednosti in družabni ugled, pa tudi red in zakon. Lahkomiselnost v nazorih vsakdo rad opraviči, nasprotno pa javno mnenje bojkotira sitnega gorečnika za pravo in poštenje. (Podčrtali mi!) Ljudje slede pač zgledu! Katero »sveto« načelo mednarodne politike, podkrepljeno s tolikimi in tolikimi izjavami odločujočih in zapечатeno s slovesnimi podpisi — ni postalo še predmet čisto navadne politične kupčije? Nastaja zmeda pojmov o tem, kaj je pravično in kaj je krivično in iz tega kaos vidimo vselej odhajati zmagovalca tistega, ki je s tršo pestjo zahteval svoj delež... Vsak dan lahko slišimo, kako nam z govorniško spretnostjo in v blestečo dialektiko zavito povedo ono, kar je najbrutalnejši učitelj državnega prava, Macchiaveli s strahotno prostodušnostjo izrekel: Moč gre pred pravico! Mi bi pa tako potrebovali dobrih čutečih src, velikih lepih duš, ki bi znale nesebično in tiho ljubiti (ali morda v ta namen, da bi nas macchiavelizem laže požrl? Op. ur.) — ne veličino, silo in moč, ampak skrito trpljenje, zatajevano pomanjkanje, nebogljeno človeško stvar, ki se šele ob soncu dobrote in ljubezni more kvišku povzpeti...«

Tako milo poje »Slovenec«. Mi pa pravimo: Gospodje okrog »Slovenca« — le pridno berite naš »Zbor« in ponavljajte njegove misli kot papagaji! Le zakaj avtor takih člankov nič več ne šifrira, čeprav je tako znan... Pa dobro si enkrat izprašajte vest, ali niste sami ravno taki, kot tisti, ki jih grajate, ali ne podpirate z vso silo tistih — ki so taki?

Konča pa pobožni »Slovenec« svoj članek takole:

»Afflavit Dominus et dissipantur,« ali po slovensko: »Gospod je pihnil in vse se je razpršilo!«...

Tudi mi smo tega mnenja.

Rsk.

List in listič

»Slovenski dom« je dne 12. t. m. blagovolil krstiti naš štirinajstdnevnik z navidezno posmehljivim izrazom — »listič«. Ko pa smo prebrali v »Sloveniji« z dne 15. t. m., »da je med »listom« in »lističem« lahko velika razlika, sicer ne po velikosti, ampak drugače,« smo izprevideli, da je velelist »Slovenski dom« zadel pravo. »Slovenija« namreč pravi: »Za lističem so navadno ljudje, za listom pa večinoma kapital. Lističe pišejo običajno somišljeniki brezplačno, liste pa največkrat najemniki po ukazu. Listič je glasilo živih ljudi, list pa trobil lastnikov kapitala.« Po tem takem smo res listič, »Slovenski dom« pa ogromen — list, ki ni daleč od »Slovenije«, katera v svoji stilizaciji dopušča tudi njej dobro znane izjeme. Izjeme pa, — kakor vemo, — le potrjujejo pravilo...

Neplačana propaganda ali strah ima velike oči

V soboto, dne 9. t. m. — vsega dva tedna pred tem v borovem gozdu pri Panoniji razbiti, — najštevilnejši udje »Slovenskega doma« stikalj pred mestom Emo no za motornimi vozili in končno eden za drugim odhajali, sramežljivo pojoč žalostinko: »Avti so prihajali, njega ni bilo...«

Vintgar, naše gorenjske Termopile, je v nedeljo, dne 10. t. m., zasedel samozvani »Leonidas«, medtem ko je hodil dozdevni »Kserkses« po Banjaluki. Šele zvečer je »Leonidova« vojska, ki je od ranega jutra prezebovala ob hudi burji, zapustila Termopile in se podala v svoja prezimovališča, pojoč znano narodno: »Vsi so prihajali, njega ni bilo...«

Sicer bi pa karakteristiki oseb bolj odgovarjalo, če bi imeni Leonidas in Kserkses

v tem primeru enostavno zamenjali, pa bi potem čisto po pravici lahko izpustili tudi pridevnika ob njiju imenih.

Dne 28. februarja t. l. smo napisali v našem listu tole:

»Slovenec«, »Slovenski dom«, »Slovenska Vas«, »Slovenska beseda«, sploh vse, kar je ortodoksno »slovenskega«, so pisali, da je »v doslej strumno organiziranem Zboru« nastal razkol. Radovedni smo, kdaj bodo ti slovenski preroki morali ugotoviti tudi po takozvanem razkolu, »da je Zbor še vedno strumno organiziran«?

Ravno cel mesec pa nismo nič več radovedni, ker že vemo čisto natančno, da imajo vsi ti, posebno pa »Slovenec« in njegov repek, »Slovenski dom« takorekoč uradne dokaze, da je Zbor še celo preveč strumno organiziran. Vsem tem patentiranim »Slovencem« se mora naravnost zdeti kakor da bi temu čudnemu Zboru povečavali strumnost — razkoli. Če namreč sami sebi verujejo, kar kdaj natiskajo...

ČE NE »RATA«, PA »FRATA« ali kaj je smola?

Če kdo veruje »Slovenskemu domu«, da je povsod samo sedem zborašev, pa misli, da jih lahko zbrše s sedmimi radirkami.

Če se ribič vjame v lastne mreže.

Če ribič vjame ribo, ki ga potegne v vodo; če ribič splava na breg in riba po vodi.

Če bau-bau zbeži pred človekom, katerega je hotel ustrašiti, pa se odtlej strah vseli v bau-bau-a, da vselej vidi tistega človeka le tam, kjer ga — ni, ne bo ga pa videl samo tam, kjer — bo, kajti čudni človek se zove Jeniibo.

(Iz kitajščine — Bo.)

Spominu proslav prvega maja

Prostran trg. Z majskim cvetjem okinčana množica. Vihrajoče zastave. Pesem doni... Zadnji akordi odmevajo mogočno daleč okrog... Naj robstva moč, razbije Duha meč! V duhu še čujem ta odmev himne (žal, le himne), ki je navduševala nekdanje delavske množice. Globok smisel besedila pa še do danes ni našel odmeva v srcih tedaj zborujočih. Spominjam se govorov in vzklikov, a vse se je razblinilo v nič, v pozabljenje. Premišljujem preteklost mojega 40 letnega modernega robstva in spominjam se iluzij pričaranih ob govorih delavskih voditeljev. In danes? Kakšna ironija! O kaki borbi z Duha-mečem ni sledu. Pač pa vidim ljuto in nečastno medsebojno bratomorno borbo delavstva, zapeljanega po raznih političnih stremuhih in agentih raznih svetovnih naziranj in frakcij. Kje je tisti Duh, ki bo razbil robstva moč? Kje je Duh stanovske za-

vednosti in enotnosti delavstva? Kdaj bo zavel preko naše prostrane domovine prvi prvomajski dih, dih novega življenja, ki bo zdrnil otopela srca našega delavnega ljudstva?

In zopet je prišel Prvi majnik. Vsa narava se prebujala in vstaja v novo življenje, sleherni bilka, sleherni rast. Ne prebudi se pa zavest delavstva, zavest poslanstva, ki ga ima naš delavec v človeški družbi, tesno povezan z drugimi stanov. Le z Duha-mečem si bomo priborili v družbi ono mesto, ki nam pripada. Duh sloge in bratstva naj preveva naša skromna bivališča. Stanovska zavednost naj ogreva naša srca v rudnikih, tovarnah, na polju, v uradih in delavnicah. Le s takim Duhom bomo izvojevali, da nam bo delo radost, a ne prokletstvo. Izženite iz svojih vrst vsakega razbijača delavske skupnosti. Osredotoči-

te z Duha-mečem vso borbo za Delo in Kruh, za Red in Pravico, za Poštenje in Resnico, kajti le to bo vaša zmaga in zmaga »ZBORA«. Vsaka druga borba je tratenje naših sil, je zločin, storjen delavskemu stanu. Preteklost bodi naš učitelj. Mnogo, mnogo nam je še potrebno! Pol stoletja je delavstvo ob prilikah prvomajskih proslav manifestiralo za svoje pravice. Danes lahko rečemo, da je dobilo na papirju vse, pa ne ve kaj s tem. S splošno tajno direktno aktivno in pasivno volivno pravico je doseglo možnost sodelovanja v državni in občinski upravi. Kako to možnost delavstvo uporablja in kdo za delavstvo odloča, ve danes vsak vajenec. Doseglo se je tudi 8-urnik, ki se izvaja tako, da se dela v mnogih primerih po 10, 12 in celo še po več ur na dan. Na drugi strani pa imamo armado brezposelnih. Nadalje je zakonjeno zavarovanje za starost in onemoglost. Na vsak način lepa in prepotrebna pridobitev, ako bi pri realizaciji odločalo delavstvo. Imamo tudi zavarovanja zoper bolezen in neizgode. Tudi ta oblika zavarovanja ne bo zatrla tuberkuloze in ostalih bolezni, ki jih povzročajo bedne socialne razmere ter brezobzirna eksploatacija delovnih moči žen in moških. Tudi toliko zahtevane Delavske zbornice imamo, ki vodijo točno statistiko brezposelnih. Tudi s številkami ponesrečencev v rudnikih, tovarnah, stavbah itd. ti postrežejo. Pod kontrolo Delavskih zbornic ne more biti niti govora o kaki kršitvi kolektivnih pogojev, ki pa na žalost tudi ne odpravljajo socialnih krivic. Končno imamo tudi inspekcije dela, borze dela, delavska razsodišča, priznanje organizacij strokovnega značaja, zaupništvo v obratih itd. Torej delavstvo je doseglo vse, kar je zahtevalo. Rečeno je pa bilo, da nam še mnogo manjka. In res je! Manjka nam DUH. O samovodstvu, sodelovanju, samoupravljanju in soodgovornosti ni niti govora. Vse to vodijo in odločajo drugi, ki so vse prej ko delavci. Le zato in samo zato imamo armado brezposelnih. Zato je v mnogih družinah jok mesto smeha, žalost mesto veselja, bolezen mesto zdravja. Povejmo odkrito. Ako nimamo tistega, kar bi morali imeti, smo sami krivi, ker nečemo. Polaga se večja važnost na Moskvo, Španijo, Japonsko, Kitajsko ter razne fronte in opozicije, kakor pa na naše razmere in skrb za naš obstanek. Politični profesionalci imajo proketo velik interes, da odvrtačo našo pozornost od njihovega delovanja s »španskimi vasmiki«. Vidimo pa te rešitelje človeštva le ob času volitev na vsake 4 leta ko majske hrošče. Tudi naši nekdanji revolucionarni levi so postali pohlevne ovce ko danes vedrijo v mehko postlanih gnezdecih. Ti slednji prav radi delajo poklone raznim političnim »veličinam«, zato jih vidimo kot dobro situirane »kapacitete«, ki so že zdavnaj pozabile, kaj je socialna beda. Ob gotovih prilikah so celo trdili, da se delavstvu mora goditi slabo, da bo postalo zrelo za svetovno »revolucijo«. S tem načinom reševanja delavstva izpod kapitalističnega jarma so seveda zelo vstregli velekapitalu. In takim je izročilo delavstvo svojo usodo!! Zato je skrajni čas, da delavstvo spozna sovraga, ki ga

vklepa v robstvo. Pazite, da vas ne bodo vaši potomci še v grobu preklinjali za zapuščino neznosnih družabnih odnosov, katere jim ustvarjate sedaj z vašo slepoto in brezbriznostjo! Ne pozabite, da nosite velikansko odgovornost za bodočnost!

V življenjsko borbo pa stopa nova, mlada generacija. Opazovala je borbo svojih rednikov-staršev. Trpela, stradala je z njo in — sodila. V mlada čista srca, prosta vseh človeških zablod, zmot in zlobe, je posijala luč spoznanja prave življenjske smeri, smeri, ki jo kaže »ZBOR«. Ta mlada armada borcev brezdomcev, oborožena z Duha-mečem, se je oklenila »ZBORA«. Ona ne bo sledila na stranpoti svojim prednikom v še večje robstvo in v bratomorno borbo. Njen cilj je sloga in bratstvo celokupnega slovanskega naroda, svobodnega in prostega vseh tujih vplivov. Odstranila bo parazite, zatrla bo izkoriščevalce. V ustvarjajočem navdušenju bo gradila, korakala preko vseh zaprek in odstranila vse ovire ter uravnovesila družabne odnose. Delo za splošnost bo dolžnost in pravica za slehernega. Kdor ne dela, naj ne je, pravi sv. apostol Pavel. Zasebna lastnina in kapital se bosta morala podrediti koristim celote. Tej armadi borcev, ki jo preveva tak Duh, je že v naprej zagotovljena zmaga. Takrat pa bo tudi majske sonce toplejšje posijalo, ne v brloge, temveč v prijazna bivališča danes trpečega delavstva. Pridi že skoraj ta naš majnik...

Škandal „Feniksa“

Tisti, ki vodijo javne posle, morajo pozabiti na svoje osebne.

Dunajski listi obširno pišejo o senzacionalnih novih ugotovitvah narodno-socialističnih oblasti, ki so brez pardona zgrabile za vrat sleparske židovske funkcionarje zavarovalnice »Feniks«. Upati je, da utegne sedaj vendar enkrat priti na dan vsa resnica o sramotnih zlorabah zaupanja zavarovancev s strani židovskih in drugih zastopnikov mednarodnih »temnih sil«, katerih ne pokriva več varni plašč ranjke »katoliške« Avstrije. Tako bomo izvedeli morda marsikaj zanimivega, kar bo zanimalo tudi feniksove zavarovance in javnost v Jugoslaviji.

Kakor poroča »Jutro« z 20. t. m., se je pred dunajskim deželnim sodiščem začela razprava proti 52-letni bivši zasebni tajnici nekdanjega glavnega ravnatelja zavarovalne družbe »Feniks« dr. Berlinerja, ki je izvršil, kakor znano, samomor ob času, ko je prišlo do škandala v tej zavarovalnici, ki je prizadel dolgo vrsto zavarovancev v Avstriji in v drugih državah. Njegovo tajnico, Evgenijo Scheinovo so obtožili sedaj zločina ponesrebe. Scheinova je bila Berlinerjeva tajnica in potna spremljevalka že od l. 1914, ter je upravljala na njegovih potovanjih blagajno, iz katere sta si krila potne stroške. Po Berlinerjevem samomoru se je mudila od marca 1936 v Pragi in ker so avstrijske policijske oblasti sumile, da je spravila ob tej priliki razno Berlinerjevo korespondenco in zapiske na varno, so ukrenile, da jo je praška policija aretirala. Potem jo je Českoslovaška izročila Avstriji. Priznala je, da je v sefu Länderske banke, ki je hranila njegov ključ neka Elli

Ljubljanski nočni akvareli

Sobotni večer je. Če je človek ves teden vprežen v svoj purgarski poklic, si zaželi razvedrila, ko nastopi delopust. Tako me je zanesla pot v kino. Prvi del predstave mi je nudil prvovrsten užitek. Nastopili so ruski donski kozaki. Peli so svojo novo epsko skladbo o svoji lastni usodi, o vročih bojih z Avstrijo, o drznih kozakiških vojnihih atakah, pa o revoluciji, o anarhiji in razsulu carske, a tudi nacionalne Rusije, o zmagi »temnih sil«, o slovesu kozakov od matjuške domovine, od tihih vasi sredi step in brezovih gajev, o emigriranju v mrzlo tujino — in končno o osnovanju slovitega pevskega zbora donskih kozakov, ki hodijo s svojo globoko občuteno in interpretirano pesmijo po širnem svetu, opevaajoč tisto Rusijo, ki je ni in ki mora priti...

Za tem filmom se je pojavil nemški film »Moj sin gospod minister«, ki me je brutalno vrgel z neba v dolino zlobe dnevnice politike. Sicer je naš Branislav Nušić s svojo komedijo »Gospa ministrica« že davno ustvaril nekaj boljšega in je postal s to igro slaven pri nas in drugod, toda domačemu človeku ironije ne moremo prav zameriti. Kar pa so Nemci v filmu »Moj sin gospod minister« neusmiljeno naperili žgočega sarkazma na račun demokracije — je pa že preveč! Na spretno posmehljiv način sli-

kajo kot zagrizeni »avtoritarci« razmere v strankarski politiki, neusmiljeno se norčujejo iz ministrov, ki vstajajo in padajo kot muhe enodnevnice; vso stvar so zrežirali tako, da osebni sluga novega ministra prosvete (kateremu je »napravila« kariero s spretno izkoriščanji »zvezami« njegova energična mati, ki pravi o sinu: »Posebno pameten nikdar ni bil; pa če bi tudi bil kompletan idiot, bi vseeno napravila iz njega ministra«) naenkrat izve, da je novi minister in njegov šef — njegov lastni sin. Oče se navzlic prigovarjanju žene in sina noče umakniti s svojega mesta ministrskega sluga, češ: »Kaj me briga škandal, jaz sem bil preje tu, kot moj sin minister in bom tudi ostal, ko bo on že davno pozabljen — saj je on že osmi minister, odkar sem tu v službi.« Ko hoče oče-sluga preprečiti sinu-ministru nek pikantni korupcijski ukrep, pride do spora na velikem plesu. Oče prisoli svojemu »paglavcu« krepko klofuto, nastane škandal prvega reda, sin demisionira — rdeča ljudska fronta pa izbere za novega ministra očeta, bivšega slugo... Stvari se zapletajo, tudi oče ga »svira« kot proletarski minister veselo naprej, dokler tudi on ne demisionira. Oče in sin imata lepo penzijo 2 krat po 50.000 frankov ter v slogi in rodbinski sreči gojita odslej skupaj z vso vneto tipični šport pravega Francoza — ribolov.

V tem filmu mrgoli nezasišanih šaljevih napadov na demokratske vlade in mini-

stre, na liberalno demokracijo, na liberalni parlamentarizem in na običajne poslovne metode drobne strankarske politike (žal tudi na račun Francije sploh), da mi je šlo kar mrzlo po hrbtu! In naša publika? Ali mislite, da je kaj protestirala? Kaj se! Krohotala se je iz srca! Le zakaj cenzura takega filma ne prepove? Saj zelo slabo vzgaja državljane, da se rogaajo in smejejo stvarim, ki bi jih morali spoštovati. Nezaslišano!

Ogorčen sem šel iz kina. Pol ure je manjkalo do polnoči. Po cesti sredi mesta privozi eleganten nov škropljeni avto mestne občine. Glej, kak napredek, sem si mislil. Ko pa se približa, spusti sofer menda po nesreči odlični velik slap vode na trotoar, ki je bil poln ljudi, ki so šli iz kina — da so bile nežne dame in finji gospodje (med njimi tudi jaz...) hipoma mokri do pasu! Požrl sem jezo nad lastno mokro usodo in si mislil: Prav je! Le dajte jih! Le dajte jim mrzel tuš, ker so se regljali pri takem bogokletnem filmu, ki žali najsvetejše, kar imamo — liberalno demokracijo!

Malo pozneje sem šel mimo kavarne v centru mesta. Skozj razsvetljena okna so se slišali zvoki poskočnih, seveda nemških »šlagerjev«, ki jih naša plitva »samoslovenska«, pa tudi »jugoslovenska« publika tako ljubi, tista publika, ki tako vneto črpa vso življenjsko modrost in kulturo iz ve-

lepmških in spolzkkih francoskih modnih žurnalov in listov, s katerimi so poplavljen naše kavarne. Pred širokim kavarniškim oknom, izza katerega zvenj brezskrbni ženski smeh, stojijo na trotoarju tri osebe: mož brez ovratnika, s prilepljeno cigareto na ustnici, očitno vinjen brezposelnik; zraven žena nagubane obraza, z razmršenimi lasmi, ki se prepira poltiho z možem in ga sili domov očitno zato, da bi rešila morda zadnje kovače, ki jih le-ta hoče na vsak način še nočjo spremeniti v alkohol; poleg obeh pa stiska glavico k zidu drobna komaj 7 letna deklica bledega obraza, z lepimi, velikimi, a utrujenimi očmi in joče... Pol ure je čez polnoč. Zasmili se mi otrok in pristopim: »Čujte ljudje božji, spravite vendar punčko domov in v posteljo! Saj je že čez polnoč. Pustite vaše prepire in se usmilite otroka...« (Dekletcu stisnem v roko kovanca.) Žena molči, se očitno sramuje situacije — mož pa mi odgovori mirno: »Saj gresta lahko domov — ampak brez mene. Sicer vas pa vse to nič ne briga, gospod — tudi tisti denar si kar vzemite — Zvonka, daj ga nazaj!«

Odšel sem. Od daleč sem še videl, da so se ločili. Mati z dekletcem je odšla, mož pa je zavil v drugo smer. Vsakdanja, za mnoge mala in nezanimiva tragedija brezposelnosti in družabnega nereda.

Jaz pa sem še dolgo mislil na demokracijo in na malo Zvonko...

Goldreichova, v resnici hranila važne zapiske in pisma.

Goldreichova je svakinja nekega vodilnega funkcionarja praške podružnice »Feniksa«, Roberta Andresa, ki so mu mogli isto tako dokazati nepoštena dejanja. Ker je preiskava dala povod za sum, da sta Andres in drugi ravnatelj praškega »Feniksa« Ignac Kalischer porabila več sto tisoč čeških kron iz blagajne praškega »Feniksa« zase, so ju isto tako aretirali. Značilno je to, da je Scheinova z Dunaja dobivala visoko plačo, navzlic temu ji je praška podružnica nakazovala denar in ji plačevala hotelske račune.

Dunajska policija pa je preiskavo o mahinacijah pri »Feniksu« razširila tudi na druga podjetja in osebe, ki so bile s to zavarovalno družbo v zvezi.

Posebna senzacija se obeta s preiskavo proti družbi Kaltenleutgeben A. G., ki je upravljala zdraviliške naprave v kraju enakega imena, in proti njenemu vodilnemu funkcionarju dr. Josefu Greifu, ki je svoječasno vodil Metropolitno podružnico »Feniksa«. Greifa so aretirali 14. marca t. l. in je med drugim priznal, da se je že l. 1935. polastil 3600 delnic družbe Kaltenleutgeben. Razpolagal je sicer le s kapitalom 27.000 šilingov, toda poedini lastniki delnic so mu te prepustili na račun zavarovalnih pogodb in rent, ki jim jih je poskrbel po svojih zvezah s »Feniksom«. Za izvedbo teh pogodb je porabil deloma gotovino družbe Kaltenleutgeben, čeprav je bila ta tedaj že sama zadolžena s kakšnimi 100.000 šilingi in bi nujno potrebovala dodatnega kapitala. Greifa so aretirali spomladi 1936 po polomu »Feniksa«

v zvezi s preiskavo proti funkcionarjem Kompassbanke, ki je bila s »Feniksom« v najtesnejših zvezah. Pozneje so ga izpustili in se je tedaj obrnil do nekega svojega bratranca, Isidorja Greifa iz Bukovine, ki živi v Parizu, da bi mu pomagal. Isidor Greif je bil sam brez sredstev, vendar pa je znal z zelo sumljivimi transakcijami in pomočniki napraviti tako, da je dr. Greif vse svoje delnice v novembru 1936 prodal za 200.000 šilingov. V zvezi s to kupčijo in z drugimi mahinacijami bosta možakarja obtožena sleparstva, ponerev in sleparske krivde. Med preiskavo so prijeli tudi brata dr. Greifa, brezposelnega agenta Mendela Greifa iz Romunske, ki je živel zastoj v zdravilišču Kaltenleutgeben in ki so ga osumili podpiranja mahinacij obeh drugih Greifov ter prestopkov proti deviznim predpisom.

Med tem je postala družba Kaltenleutgeben baš v zadnjih dneh insolventna s pasivami nekoliko sto tisoč šilingov.

Odveč bi bilo pripomniti, da so vse osebe, ki so prišle pod novim režimom v Avstrijo pred sodnike in v preiskavo, od Scheinove do Greifov, židovskega pokolenja. Iz vsega navedenega pa je tudi razviden vsaj majhen del vsega umazanega gospodarjenja, ki je spravilo »Feniks« na kant in oškodovalo tisoče njegovih zavarovancev.

To so lepe stvari! Ti »gospodje« in »dame« so si zaslužili red »Feniksa« I. stopnje. Sicer pa se je že pred vojno rodila znana nemška krilatica: »Der Phönix zahlt eh' nix!...«

Kdo financira »Zbor«?

Stokrat so nas že vprašali: »Kdo vendar financira »Zbor«?« Stokrat že smo jim odgovorili, da nas zalaga z denarjem **ednolepožrtvovalnost naših tovarišev**. Niso nam verjeli, celo z velikim ropotom, z najvišjim »blagoslovom« so oznanili javnosti »senzacionalno« vest, da nas financira — **inozemstvo!**

Vse to pa ni tako čudno. Naša javnost je žal tako navajena, da se strankarsko politični ljudje krčevito branijo vzdrževati svoje delovanje iz **lastnega žepa**; enkrat jim dotakajo sredstva iz Bogve kakih fondov, drugič iz raznih bank in industrij, tretjič iz inozemskih »temnih« virov — **samo ne iz lastnega**, pošteno zasluženega denarja.

Tudi to nam govorijo, »da naj delamo tako, kot so nekoč delali taki, ki jih je podprla težka oboroževalna industrija in jim pomagala do zmage. Ne morejo razumeti našega odgovora, da nas **prav nič ne zanjmajo** metode drugih, ker mi nismo ne fašisti, ne nacionalni socialisti, **da smo le Zborši, ki vemo, da bo naše delo samo tedaj odgovarjalo našim »Temeljnim načelom« in »Smericam«**, če nam ne bo sredstev za to delo nihče preudimil ali posodil na »menico« z neznosnimi obrestmi, **pač pa le, če si bomo ta sredstva zbrali iz lastnih žepov ali si jih odtrgali od lastnih ust**. To pa so hvala Bogu — **čiste pare!**

Stalno govorimo, da nas nobena težkoča ali zapreka ne sme in ne more ovirati, da bi ne nadaljevali **najodločnejše borbe** proti vsemu, kar škoduje našemu narodnemu telesu in duhu. **Ne bojimo se žrtev in voljno jih prenašamo**. Z mnogih strani nas hrabrijo, naj vzdržimo do kraja, pa nam izražajo simpatije ter pozdravljajo in občudujejo našo vstrajnost.

Vsak naš prijatelj, ki zahteva od nas, da napremo vse sile, bi se moral **resno zamisliti**, da naše delo, organizacija in tisk zahtevajo, žal, tudi **velika gmotna sredstva**. Mi smo že žrtvovali in še žrtvuemo mnogo več, kot moremo. Dajali smo in še dajemo svoj prosti čas, svoje zdravje in svoj denar za svoj **veliki smoter**. In če smo odtrgovali od ust sebi in svojim rodbinam — smo storili pošteno **svojo dolžnost**, vredno visokih ciljev »Zbora«. Naj izvedo naši prijatelji, da med nami ni **nikogar**, ki bi »zaslužil« pri reparacijah, šumskih aferah, železnicah, posredovanjih, verižniških provizijah ali kakih drugih takih »poslih« — v službi tužcev. Živimo skromno od svojega **poštenega dela**, odtod vzdržujemo tudi **naše gibanje in naš list**. In še mnogo, mnogo drugega je treba, da moremo še vedno klicati poštene državljane — **v »Zbor!»**

Mi dajemo vse, kar moremo.

Ali želijo tudi naši prijatelji in tovariši, da se naš pokret razvija in razvije v **zmagog**? Ali hočejo, da naš list ostane **dobra vest naroda**, ki bo plašila vse pokvarjence in škodljivce na naši zemlji? Ali smatrajo, da je za našo državo in naš narod potrebno, da se moško in junaško zberejo vsi dostojni, časti vredni in poštene državljani **v enem taboru** in da se uvrstijo v **goste borbene vrste**? Ali morda mislijo, da je tako, kot je, **dobro**, da se nam cedita med in mleko, da naše ljudstvo prepeva od sre-

če in zadovoljstva? Tega pač ne moremo verjeti!

Da bi razširili naše akcije, **povečali** našo borbo, da bi **prodrli** do narodovega srca, da bi organizirali in mobilizirali krepak in **odporni pokret** — nam je nujno potrebno **aktivno sodelovanje** vseh naših prijateljev in tovarišev. Poleg tega pa so nam nujno potrebna **tudi denarna sredstva**. Zato tudi pozivamo svoje prijatelje, **naj nas podpro**. Od tistih, ki ne soglašajo z nami, **ne maramo ničesar**. Podpora prijateljev pa je **moralna dolžnost**, ako hočejo, da obstanemo v borbi.

Zato pričakujemo od njih:

1. da redno plačujejo **naročnino** lista, ki živi samo od tega;
2. da nam vsak tovariš pridobi vsaj še **enega naročnika**, kar pri malem trudu in dobri volji vsak lahko doseže;
3. da vsi materialno boljše preskrbljeni tovariši pošiljajo **stalne mesečne prispevke** v podporo našemu listu in gibanju; vsakdo se lahko odreče malemu užitku ter se posebno v dobri družbi spomni »Zbora« in nabere zanj **skromno podporo**.

Tovariši! Zahteve borbe so **vedno večje**, čas zahteva od nas vsak dan **večje napore**. Podprite nas, da žilavo z mlado neugnano silo nadaljujemo svoje veliko delo — cilje smo si postavili **zelo visoko**. Nočemo, da bi utonil naš narod v blatu sedanjosti, hočemo ga povesti **k soncu, k sreči**. Vsak mora izvršiti **svojo dolžnost** do kraja, to tembolj, ker zbiramo **samo poštene, čiste borbe in junake**, ki jih, žal, ni nikdar toliko, kot je pijavk naroda, sebičnežev in strahopetcev.

Vsak naj izvrši **svojo dolžnost** — da bodo naši nepomirljivi sovražniki še bolj strmeli — **»kdo vendar financira »Zbor«?!** Brus.

O stanovih

Mnogo se piše v zadnjih časih o stanovih. Toda nihče (razen nekaterih izjem) se ne upa pisati nekoliko več o teh »strašilih«. Dobro se zavedajo, hvala Bogu, da imajo še toliko sramu, da to ne spada med njihove močne strani.

Stan je najprirodnejša celica. Nadvlada enega stanu nad drugim je po naravnih zakonih nemogoča. Božanstven red vlada v naravi. Vse je med seboj tako krasno povezano in v vsem se vse ujema tako, da ni nobenih nepravilnosti. Ali ni človek del narave? Ali ni človek z naravo, ki ga obdaja, tesno povezan? JE! Življenje se skupno z naravo razvija in hodi ista pota.

Začetek stanov je obenem začetek naprednega človeškega življenja. Človek je počasi spoznaval, da je škodljivo in nemogoče opravljati več del. Posvetil se je eni stvari in s tem zadobil svoj poklic, pripadel je določenemu stanu. Prvotno je bil lovec, pozneje pastir in živinorejec, nato poljedelec in trgovec. Iz teh stanov so se avtomatično razvijali drugi stanovi. Čim bolj je narod napreden, tem več ima stanov, ki se razvijajo vedno in se bodo še.

Isto opazimo tudi pri vseh drugih organskih bitjih. Vsi veste, da v nižjih vrstah

rastlin (alge, lišaji) stanica opravlja vse funkcije in zato tudi te rastline propadajo, tako, da imamo ohranjenih le še nekoliko razredov teh rastlin.

Pri višjih rastlinah (cvetnice) pa je stanica zadobila že določeno delo in lahko neprimerno bolje opravlja svojo nalogo. To se pravi, da ima razvitih že več vrst stanic n. pr. krovno, prevajalno, asimilacijsko, meristematsko staničevje itd. Naredimo majhen poizkus in odstranimo iz rastline eno vrsto staničevja. Rezultat bo, da bo rastlina začela hirati in bo končno propadla.

Še en primer iz življenja. Ko so Angleži zasedli Avstralijo, so nasadili ogromno številu sadnih dreves. Pomlad je prišla, drevesa so krasno cvetela in gospodje so bili zadovoljni, kajti obetal se jim je dober zaslužek. Veliko je bilo njih razočaranje, ko ni bilo sadu. Iskali so vzroke. Ugotovili so, da ni bilo žuželk, ki bi drevje oplojevale. Pripeljali so čebele iz Evrope in drugo leto so drevesa lepo rodila.

Tudi lep dokaz, da je in mora biti med vsem neka povezanost, skladnost.

Prenesimo isto na človeško življenje in tedaj nam bo jasno, da bo po naravnem zakonu z uničitvijo ali zapostavljanjem enega ali več stanov človeška družba propadla. Jasno nam bo tudi, da je razredna nadvlada (proletariat, meščanstvo) **nemogoča**, da je to bajka, izrodek človeškega duha. Stan je torej najnaravnejša enota. Ni to parazit človeške družbe, ampak pozitiven rezultat narave.

Ni dovolj, da se zavedamo, da so stanovi poklicani, da vodijo državo in ustvarjajo močno nacionalno telo. Tega stanovi sami od sebe ali pa z napačnim pojmovanjem življenja ne morejo dati, oziroma ustvariti. Med njimi mora zavladati nov duh, **duh mučeništva in junaštva**. Duh, ki se ne ustavlja in razbija ob materiji. Nova miselnost, nov nacionalizem. Vedimo: **vsak posameznik je organ celote** (ne stroj, ne kup materije) **za katero je dolžan delati**, da mu bo ona lahko dajala, kar mu pripada.

Organizem bo le takrat zdrav, če bodo posamezni organi zdravi in ravno tako: rezultat zdravega telesa (država) so lepo zgrajeni, močni, zdravi udje (stanovi).

To je novi duh, ki ne uničuje in radicira, ampak zida in potencira. Edino stanovi, **prežeti z organskim** pojmovanjem države in duhom **zadružništva**, so upravičeni in **dolžni** sebi in narodu, da si ustvarjajo državo-organizem, kjer bodo potrebe vseh prišle do vidnega izraza.

Proč z egoizmom! V boj za stanovsko pravo vlado ljudstva!

Modrost

»Če bi bila država samo v gotovo svrhu zgrajen stroj, n. pr. v svrhu splošne varnosti kot nekaj mlin, ki drobi izdajalske in roparske strasti na male nevarne kose in služi s tem splošnemu dobru: bi postal — če bi se grešno človeštvo nekega jutra nenkrat zbudilo kot moralno in dobro vzgajeno — ves stroj popolnoma nepotreben. To se seveda ne bo zgodilo; vendar pa so misli, da je država samo nekaka bergla naših slabosti, da je umeten pripomoček za razkrojeno človeštvo — mnogi čisto resno oznanjevali — pa so tudi izročili to vzvišeno nalogo v roke navadnih šušmarjev, poboljševalcev sveta, projektantov in alkimi-stov (kot pravi Burke). Zato so vršili vladanje samo kot neko spretnost; zgraditev države jim je bila zadeva spretnega prijema in rutine.«

Malo je ljudi, ki bi bili brez vsake napake, tako fizične, kot moralne. Te svoje napake ljudje iskreno ljubijo — ker bi jih sicer lahko ozdravili. Z obžalovanjem gleda modrec od strani, kako se je čisto celi družbi, ki ima vzvišene sposobnosti, vrnila kaka mala napaka — toda čisto majhen oblaček zadostuje, da zatemni celo sonce.

Take so pege na našem ugledu; zloba jih takoj odkrije, pa se vedno zopet k njim povrača. Največja umetnost bi bila, pretvarjati napake v vrline — tako kot je Cezar znal svojo fizično napako pokriti s slavo.

Veličino moremo graditi samo na **znanju in na hrabrosti**. Le-ta ustvarjata tisto, kar je nesmrtno, ker sta sama nesmrtna. Vsak je vreden toliko, kolikor zna — a moder človek zmore vse. Človek brez znanja — je svet v mraku. Uvidevnost in moč — sta oči in roke. **Znanje brez hrabrosti — je neplodno.**

Nov cestni predpis

Za velikonočne praznike sem napravil obisk v rodni kraj v Selško dolino. Med drugimi novicami sem zvedel tudi za nov cestni predpis, ki me je zelo začudil, zlasti še, ker baje ta predpis velja samo za Selško dolino in ne za vso banovino, še manj pa za vso Jugoslavijo. Ta predpis se glasi, da po glavnih cestah voznik ne sme voziti z vozom, ki ima dve ojnici, kakor dosedaj vedno, temveč z vozom na eno oje. Kršilci tega predpisa se kaznujejo z 75 dinarji denarne kazni, odnosno 24 urnim zaporom. Po tem predpisu je bilo že mnogo ljudi obsojenih. Ljudje so, videč, da se jim godi krivica, poslali deputacijo k sreskemu načelniku. Lreski načelnik jim je odgovoril, da je to sklenil cestni odbor in da zato ne more pomagati.

Več razlogov imamo, da to pišemo.

Ta predpis sploh ni izvedljiv, ker skoraj ni voznje po glavni cesti, ki bi ne šla preje po ozkih stranskih potih in po hribih, kjer je s »štango« voziti absolutno nemogoče. Ta predpis se ne more naslanjati na nikak tehten razlog, ker je za cesto popolnoma vseeno, ali vozi po nji voz s »štango« ali z dvema ojnica; edini razlog bi bil, da imajo kolarji več dela s predelavo vozov, kmetje oziroma vozniki pa več stroškov. Že v naprej je bilo videti, da je tak predpis neizvedljiv in bi se z njim samo nabiral nekaj fond, kajti kršilci bodo morali biti, ali pa bodo kmetje morali pustiti les v stranskih krajih nedotaknjen. Tak postopek ni v korist davkoplačevalcem, ne varnostnim organom, ampak se s tem ustvarja samo nezadovoljstvo med prebivalstvom, pa tudi nepotrebna pota in stroški za že itak preobremenjenega kmeta.

Mi bi k temu dodali še to, da bi bilo koristno, ako bi odgovorni ljudje vzeli v roke naš program in upoštevali tisti odstavek naših načel, ki se začneja z besedami: Vsaka oblast mora biti popolna...

Zdi se nam, da bi bilo najbolje, **da se ukine predpis** in s tem ugodi želji tisočerihi ter, da se jim povrnejo tudi vse kazni, ki so jih zaradi tega plačali.

Industrijski.

TISTI, KI VODIJO DRŽAVNE POSLE, MORAJO POZABITI NA SVOJE OSEBNE

(Zakon starega Dubrovnika.)

POLITIKA NE SME BITI KORITO, V KATEREM SE PRASCI VALJAJO. POLITIKA MORA BITI NAJVIŠJA IN NAJSVETEJŠA SLUŽBA NARODU.

ORGANIZACIJA »ZBORA«

NOVI ČLANI ŠIRŠEGA BANOVINSKEGA ODBORA

Kakor smo že v predzadnji številki poročali, so v gornji odbor na novo imenovani sledeči tovariši:

Šifrer Ludvik, tov. del., Jesenice;
Debeljak Franc, zidar, Radovljica-Predtrg;

dr. Demšar Drago, zdravnik v Kranju;
Košnik Stanko, uradnik, Kranj, Prešernova 10;

Stare Anton, mizarski mojster, Bled;
Matič Egidij, Žirovnica;
Pogačar Ivan, posestnik, Radovljica;
Zelič Franc, rudar, Trbovlje, Loke 332;
Bavdek Boris, stavec, Celje, Polule 4;
ing. Knop Vojo, Celje;
Cergolj Izidor, akademik, Celje;
Vabič Vinko, trgovec v Žalcu;

Koštomaj Stanko, uradnik, Maribor, Prečna ul. 6;

Resnik Joško, uradnik, Maribor, Meljska 85;

Čmak Ivan, posestnik, Gomiljsko.

ZA TISKOVNI SKLAD SO DAROVALI:

Neimenovan iz Sodražice . . . Din 100.—
M. V., trgovec iz Zagorja . . . Din 100.—
Fon Vekoslav, maj. v p., Celje . . . Din 30.—
Tovariši iz Trbovelj Din 22.—
Hlačer Franc, Celje Din 6.—
Vsem darovalcem iskrena zahvala. Posnemajte!

Kranjska »proletarska« »Sobota«, ki se baje ljuto bori proti kapitalizmu, je imela v svoji velikonočni številki ogromen oglaš — Bate!! Toliko v pojasnilo onim, ki dvomijo, da podpira razen proletarijata še kdo ta »proletarski« list, kateremu bi pristojalo bolj ime »Sabath« kot pa »Sobota«...